

ROHKEUTTA JA LUOVUUTTA HANKINTOIHIN

– Kohti innovatiivisia hankintoja
OIA-hankkeissa

Oulun innovaatioallianssi ja KEINO hankintayhteistyössä

Oulun kaupunki ja TEM allekirjoittivat innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen vuosille 2021-2027 globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi. Sen sisältö pohjautuu OIA:n strategiaan tavoitteisiin. Kaupunkien isot tulevaisuusinvestoinnit ja hankinnat voidaan sopimuksilla valjastaa entistä tehokkaammin innovaatiotoimintaan.

Oulun innovaatioallianssin visiona on olla Euroopan paras digitaalisuudesta globaalia lisäarvoa tuottava ekosysteemi. Tavoitteena on tehostaa korkeaan osaamiseen pohjautuvien yritysten syntymistä, kehittymistä ja kansainvälistymistä sekä ratkaista globaaleja ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia kestävyysongelmia. OIA kulkee kohti tavoitteitaan mm. hanketoiminnan kautta.

Hankinnat ja innovaatiot kytkeytyvät toisiinsa, ja myös hankinnan voi suorittaa innovatiivisesti. OIA:n organisaatioiden yhteishankkeissa tehdään hankintoja, joissa syntyy mahdollisuuksia innovatiivisuuteen. Oulun innovaatioallianssi ja KEINO-verkosto edistävät julkisten hankintojen innovatiivisuutta, kestävyttä ja vaikuttavuutta yhteistyössä Oulun seudulla. Tämä tietokortti esittelee lyhyesti innovatiiviset hankinnat ja rohkaisee kokeilemaan niitä hanketoiminnassa. Tutustumista voi jatkaa linkkien kautta.

KEINO Kestävien & innovatiivisten
julkisten hankintojen
verkostomainen osaamiskeskus

oia
OULUN INNOVAATIOALLIANSSI

Innovatiivinen julkinen hankinta on uuden tai merkittävästi parannetun tavaran tai palvelun hankinta, joka lisää julkisen palvelun tuottavuutta, laatua, kestävyyttä tai vaikuttavuutta

– Mitä innovatiivinen hankinta tarkoittaa?

Innovaatio on uusi tai aiempaa parantava tuote, palvelu tai liiketoimintamalli. Innovaation uutuusarvo voi syntyä toimialalle, kansallisella tasolla tai jopa globaalisti. Innovatiivinen julkinen hankinta on uuden tai merkittävästi parannetun tavaran tai palvelun hankinta, joka lisää julkisen palvelun tuottavuutta, laatua, kestävyyttä tai vaikuttavuutta.

Hankinta voi olla innovatiivinen, kun **hankinnan kohde** on innovatiivinen tai **hankintamenettely** on innovatiivinen. Tyypillisesti innovatiivisessa hankinnassa pohditaan todellista tarvetta tarkan toteutustavan sijaan, ja selvitetään esimerkiksi markkinavuoropuhelun keinoin innovatiivisuuden aste. Innovatiivinen hankinta vaatiikin perinteistä prosessia enemmän aikaa. Innovatiivisille julkisille hankinnoille on tarjolla myös tukea, kuten Business Finlandin IJH-rahoitus.

Hankinnan kohde

Hankinnan kohteen määrittelyssä on uudenlaisia käytäntöjä. Hankitaan esimerkiksi T&K-hanke, hyödynnetään tuttuja asioita uudessa kontekstissa tai hankitaan ratkaisu tarpeeseen ilman, että kontrolloida toteutustapaa.

Hankintamenettely

Suunnittelussa ja hankintamenettelyn läpiviennissä hyödynnetään uudenlaisia käytäntöjä, kuten Innovaatiokumppanuutta, suunnittelukilpailua tai kilpailullista neuvottelumenettelyä.

– Miksi innovatiivinen hankinta kannattaa?

Innovatiiviset hankinnat tuovat uutta teknologiaa julkisen sektorin käyttöön. Samalla julkiset toimijat tukevat innovaatioiden syntyä, kaupallistamista ja leviämistä. Kotimaisten innovaatioiden tukeminen hyödyttää yhteiskuntaamme. Innovatiivisten hankintojen myötä voidaan kiinnittää huomioita yhä paremmin loppukäyttäjiiin, parantaa laatua ja säästää kustannuksia.

– Innovatiivinen hankintaprosessi

Uusia toimintatapoja hyödyntävä tai innovaatiomyönteinen eli innovaatioita edistävä prosessi. Hankintamenettelynä voi olla esimerkiksi innovaatiokumppanuus, suunnittelukilpailu tai kilpailullinen neuvottelumenettely. [Lue lisää hankintamenettelyistä.](#)

Case 1 – Toiminnanvarmistuspalvelu kaupungin kiinteistöissä

Oulun kaupunkiin syntyi **toiminnanvarmistuspalvelu**, jolla kaupungin kiinteistöt toimivat optimaalisesti, ja oikeat olosuhteet varmistuvat käyttäjille energiatehokkaasti. Palvelun kehittämisessä myötävaikutti usean kaupungin yhteistyönä Energiaviisaat kaupungit -hanke (www.energiaviisaat.fi). Näkökulmien rikastamiseksi palvelua tuottaa puitesopimuksella kolme yritystä. EKAT-hankkeen jälkeen toimintansa on vakiinnuttanut kaupunkien asiantuntijaryhmä, jossa vaihdetaan kokemuksia energiaan liittyen.

– Lähtökohdat ja tarve

Oulun kaupunki on mukana kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa kaudella 2017-2025. Kaupungin tilapalveluissa havaittiin vain harvan kiinteistön rakennusautomaation toimivan juuri niin kuin on suunniteltu. Tilapalveluiden tavoitteena oli varmistaa oikeat olosuhteet käyttäjille ja säästää energiaa. EKAT-hankkeessa tarjoutui mahdollisuus kehittää toiminnanvarmistuspalvelu yhteistyössä muiden hankkeessa mukana olevien kaupunkien kanssa.

– Hankintaprosessi ja lopputulos

Alkuperäinen idea saatiin rakennusalan konsulttiyritykseltä, jonka esittämää toimintamallia testattiin pilotoimalla. Tuloksia jatkojalostettiin EKAT-hankkeessa, jossa kerättiin ideoita muilta kaupungeilta. Turun ja Helsingin luomista energiakumppanuusmallien vaihtoehtoista räätälöitiin Oululle sopiva palvelukonsepti. Oulun kaupungin osalta ideointiin ja kokeiluvaiheeseen osallistuivat energia-asiantuntija, talotekniikan asiantuntijat ja kiinteistömanagerit.

Kokeilun perusteella kiinteistöjen toiminnanvarmistuspalvelu haluttiin vakiinnuttaa osaksi Oulun tilapalvelujen toimintaa. Energiatehokkuuskumppanuuteen päädyttiin valitsemaan useampi toimija, jotta palvelu rikastuu erilaisilla näkökannoilla. Puitesopimus tehtiin kolmen toimijan kanssa. Toiminnanvarmistuspalvelu sisältää energiatehokkuuskumppanien toteuttamia kiinteistön energiakatselmoitteja, kiinteistöjen jatkuvaa energiaseurantaa ja toiminnanvarmistusta sekä pieniä parannusinvestointeja. Kaupungin osalta palvelun ohjaukseen osallistuvat energia-asiantuntija, talotekniikan asiantuntijat ja kiinteistömanagerit.

Energiaviisaat
KAUPUNGIT

Case 2 – Kierroksia kiertotalouteen - haastekilpailu

Kierroksia kiertotalouteen - haastekilpailu on **esimerkki innovatiivisesta hankintamenettelystä**. Kilpailu hankkeistettiin AKKE-rahoituksella osana BusinessOulun LIKE-hanketta (Liiketoimintaa kiertotaloudesta). LIKE-hankkeessa tuettiin monipuolisesti kiertotalousyritysten toimintaa mm. luomalla kiertotalousklusterin toimintamalli, yhdistämällä yrityksiä asiakkaiden, yhteistyökumppanien ja tutkimuslaitosten kanssa ja jakamalla ajankohtaista tietoa. Haastekilpailun tuloksena syntyi kolme pilotointimahdollisuutta Pohjois-Pohjanmaan yrityksiin.

– Lähtökohdat ja tarve

Hankkeessa yrityskeskustelujen ja klusterivalmistelun aikana syntyi toive tarjoajien ja palveluita tarvitsevien yritysten yhteen saattamisesta. Tarpeesta ideoitiin haastekilpailu. Sen mahdollisti Pohjois-Pohjanmaan liiton AKKE-rahoitus, jonka edellytyksenä oli toiminnan yleishyödyllisyys. Kierroksia kiertotalouteen –haastekilpailussa etsittiin ratkaisuja biojätteen kierrätyshaasteeseen (Kiertokaari), matkailualueen resurssien jakamiseen (Syötteen matkailuala) ja metallien erotteluun (Syklo Oy). Kilpailun tarkoituksena oli parantaa PK-yritysten mahdollisuuksia saada näkyvyyttä ja referenssejä uusille kiertotalousratkaisuilleen ja samalla parantaa niiden kilpailukykyä kasvavilla markkinoilla. Julkisella rahoituksella madallettiin kohdeyritysten taloudellista riskiä uusien ratkaisujen kokeiluun.

– Hankintaprosessi ja lopputulos

Hankintaprosessiin sisältyi konsultin tukemana kuumien yritysten listaus (markkinakartoitus) ja yrityskontaktointi, markkinavuoropuhelu, tarjouskilpailu Clouidiassa ja parhaiden ideoiden esittäminen KiertotalousAreenan pitchaus-tapahtumassa. BusinessOulun rooliin kuului mm. AKKE-rahoituksen suunnittelu ja valmistelu yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa, haasteiden asettaminen yhdessä kolmen kohdeyrityksen kanssa, konsultin kilpailuttaminen ja haastekilpailun läpivieminen. Voittajat saivat 15 000 € arvoisen pilotointimahdollisuuden kuhunkin kohteeseen.

Kilpailussa kahteen haasteeseen saatiin soveltuvia, kriteerit täyttäviä ehdokkaita. Rahoittajan kanssa sovittiin pilotoinnin kohteeksi kaksi biojätettä koskevaa ratkaisuehdotusta ja yksi matkailualan ratkaisu. Tuloksena käynnistettiin kolme pilotointia: CoReorient Oy:n kimppekyyti-sovellus yhdistää Pudasjärvelle kyytiä tarvitsevat ja tarjoavat matkustajat. Biojätteen erilliskeräyksen tehostamiseksi BER Oy etsii kohdetta keittiön altaan alla biojätteestä nesteen erottelemaan ruokajättemyllyn. Wastebookin ratkaisu optimoi jäteastioiden tyhjennysvälit datan avulla. Haastekisa osoittautui toimivaksi tavaksi toteuttaa pieniä pilotointeja julkisena kilpailutuksena.

Case 3 – Biokaasuajoneuvojen hankinta

Circvol-hankkeessa Oulun kaupungin vammaispalvelut toimivat pilottina - kuinka biokaasu viedään osaksi julkista hankintaprosessia ja kunnan toiminnassa hyödynnetään paikallista kiertotalouden polttoainetta. Vastaavaa toimintaa voidaan skaalata sekä sisäisesti kunnallisilla toimialoilla että laajentaa hyviä käytäntöjä muihin kaupunkeihin ja kuntiin. www.circvol.fi

– Lähtökohdat ja tarve

Biokaasukäyttöisen ajoneuvon hankkimiseksi tarvitaan sekä liikennöintiä sisältävä julkinen palvelu että avaintaho, joka tunnistaa mahdollisuuden biokaasun hyödyntämiseen julkisessa liikennöinnissä.

Avaintahoja, jotka voivat edistää biokaasun käyttöä julkisella sektorilla ovat

- Luottamushenkilöt, jotka lautakunnissa käsittelevät toimialansa palveluja
- Kaavoitus, joka voi tarjota paikat tuotannolle ja jakelulle
- Biokaasun parissa toimivat tutkimuslaitokset, jotka voivat koota, tuottaa ja jakaa tietoa

Biokaasun hyödyntämistä julkisella sektorilla edesauttaa vahva biokaasuekosysteemi paikkakunnalla. Esimerkiksi Oulun ekosysteemiin kuuluvat biokaasun tuottaja Gasum, biokaasun jakelijat jätehuolto-yhtiö Kiertokaari, SEO ja Gasum, huollon ja ylläpidon toimija Jahotec sekä biokaasun käyttäjinä mm. Haurun jäteautot, Oulun kaupungin julkinen liikenne, taksiryttäjät ja yksityisautoilijat

– Lopputulos ja kokemuksia

CircVol-hankkeessa tunnistettiin liikennöintiä sisältäviä julkisia palveluita, joissa voi hyödyntää biokaasua. Hankinta-esimerkkeiksi löytyivät mm. Oulun kaupungin vammaiskuljetuspalvelut ja Turun kaupungin vanhuspalvelujen kotihoito. Niiden hankinnassa haluttiin huomioida ilmastonäkökulma ja käyttää vähäpäästöisiä kuljetusratkaisuja.

Viestintä ja tietoisuuden lisääminen biokaasusta julkisessa liikennöinnissä on hyvin tärkeää uusiutuvan ja paikallisen polttoaineen käytön lisäämiseksi. Kaupungin ja kunnan hankintatoimesta vastaavat henkilöt voivat jakaa hyviä käytäntöjä muihin yksiköihin. Luottamushenkilöt voivat viedä viestiä muihin lautakuntiin. Biokaasuhankintojen esille tuominen useissa kunnallisissa viestintäkanavissa vahvistaa viestiä.

KEINO – Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus

KEINO-osaamiskeskus kehittää kestäviin ja innovatiivisiin julkisiin hankintoihin liittyvää osaamista, johtamista, mittaamista, yritysyhteistyötä sekä edistää uusien ratkaisujen ja toimintamallien skaalautumista. KEINOn valtakunnallisessa konsortiossa toimivat Motiva Oy, Hansel Oy, SYKE, VTT ja Business Finland. Julkisten hankkijoiden alueellisena tukena toimii Pohjois-Pohjanmaan KEINO-muutosagentti. KEINOn palvelut ovat puolueettomia ja maksuttomia.

OIA – Oulun Innovaatioallianssi

Oulun innovaatioallianssi on merkittävien tutkimus-, kehitys ja innovaatiotoimijoiden strateginen yhteenliittymä. OIA kutoo Oulun alueen menestystekijöitä yhteen ja luo kasvua innovaatiotoiminnan kautta. Visiota toteutetaan kolmen strategisen teeman kautta: digitalisaatio kaupunkiympäristön muutoksessa, digitaaliset hyvinvoinnin ja terveyden ratkaisut (OuluHealth) sekä kestävä kiertotalous ja puhtaat ratkaisut. Sopimuksen yhteistyösopimuksina ovat Luonnonvarakeskus Luke, Oulun Ammattikorkeakoulu Oy, Oulun kaupunki, Oulun yliopisto, Koulutuskuntayhtymä OSAO, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue POHDE, Technopolis Oulu ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

– Linkkivinkit

[HANKINNAN INNOVATIIVISUUDEN ARVIOINTILOMAKE](#)

Hankinnan innovaatiopotentialia voi suhteuttaa KEINO-arviointiohjeen avulla

[BUSINESS FINLANDIN INNOVATIIVISET JULKISET HANKINNAT -RAHOITUS](#)

IJH-rahoitus on suunnattu julkisille toimijoille, ja sen avulla voi kehittää innovatiivisia ratkaisuja palvelujen ja toiminnan uudistamiseksi

[KEINO-OPAS / TKI-HANKINTAPOLKU HANKKEISSA](#)

Hankkeille suunnattua tietoa ja esimerkkejä

Ota yhteyttä

KEINO-muutosagentti
tuuli.pohjola@feasib.com

OIA-koordinaattori
maria.vuorensola@businessoulu.com